

Tantárgy neve: Tájvédelem és -tervezés

- Kód: MSB481MLKM
- Szemeszter: ta
- Kreditszám: 3
- Órák száma (ea/gy/lab): 2 ea/konzultáció
- Számonkérés módja: v
- Szak(ok), tagozat: Környezetmérnöki BSc, levelező
- Előfeltételek: Természetvédelem (MSB480MLKM)
- Oktató tanszék(ek): Környezetmérnök Tanszék
- Tárgyfelelős: dr. Pécz Tibor tudományos főmunkatárs
- Oktató(k): dr. Pécz Tibor tudományos főmunkatárs
- Időpont, helyszín: 2. 5. 8. 12. 14. oktatási heteken, péntek 15.45–17.30, A204

Rövid leírás:

A hallgatók megismerik a tájvédelemmel kapcsolatos alapfogalmakat, az ökológiai szemléletű tájanalízist és szintézist, valamint ezek leglényegesebb módszereit, ezzel kapcsolatban pedig a tájvédelem alapelveivel és feladataival. Jogi szabályozás a hazai és európai tájvédelemben. A tájjelemek (foltok, folyosók, mátrix, tessera) típusai és funkciói, valamint tájvédelmi szempontból meghatározó tulajdonságaik. A sziget-biogeográfia alapjai, jellemzői. Foglalkozunk a táj elemzéséhez szükséges kvantitatív mutatókkal, a tájérzékenységhez kapcsolódó minősítési módszerekkel és ábrázolásukkal. A hallgatók ismereteket szereznek az ökológiai folyosók típusairól, funkcióiról és jelentőségükről. Bemutatásra kerülnek a tájvédelem feladatai a különböző tájtypusokban és a tájgazdálkodás hazai stratégiája. Megismerik a hallgatók a tájtervezés, tájrendezés alapjait.

Általános követelmények:

A foglalkozásokon minimum 70%-os részvétel, zárthelyi dolgozatok teljesítése az aláírás (vizsgajog) megszerzéséért.

Cél:

A tárgy alapvető szakmai célja a magyarországi és nemzetközi tájvédelmi gondolkodás, struktúra és jogszabályok megismerése, valamint illeszkedése a mérnöki gyakorlatba.

Módszer:

Előadás projektoros kivetítéssel, ill. személyes konzultáció az órák után vagy minden héten a Környezetmérnök Tanszék B007-es iroda hirdetőjén feltüntetett helyszínen és időpontban.

Irodalom:

Csőszi Mónika (2010): Tájvédelmi kézikönyv – tájvédelmi szempontok vizsgálata a hatósági eljárásokban, Vidékfejlesztési Minisztérium Környezet- és Természet megőrzési Helyettes Államtitkárság, Budapest.

Csemez Attila (1996): Tájtervezés – tájrendezés, Mezőgazda, Bp.

Csima Péter–Kincses Krisztina (1999): Tájrehabilitáció. Egyetemi jegyzet. Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem, Tájépítészeti, -védelmi és -fejlesztési Kar, Bp.

Standovár Tibor–Primack, R. B. (2001): A természetvédelmi biológia alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. Budapest.

Csima P.–Gergely A.–Kiss G.–Módosné Bugyi I. (2004): Természetvédelem. Védett területek tervezése. BKÁE. Tájépítészeti -védelmi és fejlesztési Kar. Budapest.
Kubinszky Mihály (1995): Táj + építészet. Mezőgazdasági Kiadó. Budapest.
§1996. évi LIII. törvény a természet védelméről és 2004. évi módosítása.
A természet védelméhez kapcsolódó végrehajtási rendeletek.

Követelmények a szorgalmi időszakban:

Az előadásokon való aktív részvétel a TVSZ alapján (70%), valamint 2 db ZH sikeres megírása a követelmények szerint. 2 db ZH teljesítése – egyenként min. 13 pont (max. 25), összesen min. 27 pont (max. 50). Figyelem! Mindkét ZH nem lehet minimum pontos!

Követelmények a vizsgaidőszakban: Vizsga teljesítése a mindenkor hatályos TVSZ szerint, min. 26 max. 50 pont.

Pótlások:

A ZH-k egyszer a szorgalmi időszakban, egyszer pedig a vizsgaidőszak első hetében, azaz összesen két alkalommal pótolhatók és javíthatók. A szóbeli vizsga a TVSZ szerint kétszer ismételhető a vizsgaidőszakban.

Félévközi ellenőrzések (beszámolók, zárthelyi dolgozatok) száma, témaköre és időpontja, pótlásuk és javításuk lehetősége:

1. ZH és 2. ZH a 14. okt. héten, pótlásuk először a 15. okt. héten, másodszor a vizsgaidőszak első hetében.

Vizsga jellege (szóbeli, írásbeli, vagy mindkettő): szóbeli

Érdemjegy kialakítása:

A vizsgajegy kialakítása – a két zárthelyi, a szóbeli vizsga és az órai aktivitás alapján – a következő pontszámhatárok szerint kerül minősítésre:

88–100 pont	jeles (5)	77–87 pont	jó (4)
66–76 pont	közepes (3)	53–65 pont	elégséges (2)
27–52 pont	elégtelen (1)	0–26 pont	nem teljesítette/aláírás megtagadva (0)

Program (előadás):

2. hét: Bevezetés, tájékoztatás. A tájvédelem tárgya: a természeti és a kultúrtáj fogalma. A tájvédelem, mint társadalmi tevékenység. A tájvédelem fogalma és különböző értelmezései, eszközei, társadalmi feltételrendszere. A táj, mint ökológiai rendszer. Anyag- és energiaáramlási folyamatok a tájban. A tájak szerkezete és működése. Tájalkotó tényezők és tájalkotó elemek. Tájfunkciók. Tájökológiai alapelvek és tájvédelmi alkalmazásaik. A táj, mint foltmozaik. Folt, folyosó, mátrix fogalma. Tájökológiai foltok típusai és működésük. Tájökológiai folyosók típusai és működésük.

- 5. hét:** A tájak diverzitása. A tájszerkezet, és a tájdiverzitás, mint védendő értékek. Tájvédelmi célú gazdálkodás, fenntartás és kezelés szempontrendszere és jogi feltételei I. Erdőterületek kezelésének tájvédelmi szempontjai, az erdőekkel kapcsolatos leggyakoribb tájvédelmi problémák. Tájvédelmi célú gazdálkodás, fenntartás és kezelés szempontrendszere és jogi feltételei II. Gyeppek és vizes élőhelyek kezelésének tájvédelmi szempontjai, a kezelésükkel kapcsolatos leggyakoribb tájvédelmi problémák. Tájpotenciál értelmezése és a tájpotenciálok védelme. A tájpotenciál fogalma és különböző tájpotenciálok értelmezése. A multifunkciós táj elmélete.
- 8. hét:** 1. ZH, A fragmentáció és a szegélyhatás. Tájökológiai hálózatok működése, antropogén és tájökológiai hálózatok konfliktusai. A tájmetria alapjai, mutatói, folt szintű, foltmozaik szintű és táj szintű mutatók, alaki mutatók, folt-komplexek ökológiai működésének modellezése.
- 12. hét:** Tájváltozások elemzése és értékelése. A tájváltozások indikátorai, jellemző folyamatai és regionális különbségei. Tájak tipizálása. Táj típusok és tájváltozási tendenciák Magyarországon. A táj, mint esztétikai érték. A tájépítészeti szemléletű, és esztétikai célú tájvédelem. A tájvédelem gyakorlati alkalmazási területeinek és hazai intézményrendszerének megismertetése, konzultáció.
- 14. hét:** 2. ZH, Tájvédelemmel kapcsolatos esettanulmányok, tájvédelmi célú projektek bemutatása és megvitatása.

A részletes tantárgyprogram változtatásának jogát fenntartom!

Pécs, 2020. február 05.

dr. Pécz Tibor
tudományos főmunkatárs